

Utdannings- og forskningskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Dato: 16. mars 2022

Høringsvar – representantforslag om å styrke undervisningskvaliteten for studenter under pandemien og følge opp studenters studieprogresjon og undervisningstilbud

[Centre on Experiential Legal Learning \(CELL\)](#) er et fagsenter ved Det juridiske fakultet på Universitetet i Oslo, etablert av ansatte og studenter i 2018. I 2019 ble CELL et Senter for fremragende utdanning (SFU). Vårt mål er å utvide erfaringsbasert læring i en digital tidsalder for å skape fremtidens jurist.

Gjennom pandemien har CELL holdt 31 [webinarer](#) og 35 foredrag og presentasjoner om god digital undervisning, samt publisert flere [evalueringsrapporter og forskningsartikler](#) om temaet. Vi startet opp Facebook-gruppen [Digital dugnad i høyere utdanning](#) (som har over 4500 forelesere og andre, som har delt sine tips og bedt om råd). Dessuten har vi implementert og eksperimentert med nye digitale undervisningsmetoder for å styrke både generelle og fagspesifikke digitale ferdigheter i jusutdanningen.

Vi er i all hovedsak positive til punkt nr. 1 i det fremlagte representantforslaget. Forslaget om å «legge til rette for en tettere faglig oppfølging av studentene og mulig oppgaveløsning med støtte ifra studentmentorer» er særlig positivt. Vi vil likevel påpeke at det er behov for å unngå negative bivirkninger av implementeringen av forslagene. For å få tiltak til å lykkes, kreves det en helhetlig politikk for å sikre god undervisning, gode sosioøkonomiske forhold og et godt læringsmiljø for studentene. Vi kan ikke se at forslaget forholder seg til en slik helhetlig politikk, og som vi utdyper under har forslaget en klar side mot tidligere vedtatt politikk på området.

Vi er mer skeptiske til punkt nr. 2 i representantforslaget, nærmere bestemt delen om å sikre at alle studenter «får fysisk undervisning i minst samme omfang som før pandemien». Pandemien har ført til en betydelig utvikling av digitale tilbud, og økning av digital kompetanse både hos studenter og ansatte. Enkelte pedagogiske tiltak fungerer bedre digitalt. Det viktigste er å velge de undervisnings- og vurderingsmetodene som er best egnet for å oppnå læringsmålene og for den aktuelle konteksten, samt å involvere studenter og undervisere i valg av undervisningsform og utvikling av strategier. Disse synspunktene støttes av regjeringens [Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren](#) (september 2021).

Punkt nr. 1

Positivt med mer og bedre undervisning, men viktig med ressurser og valgfrihet for institusjonene

Det er positivt med et forslag om å gi mer undervisning av bedre kvalitet til studentene. Vi vil imidlertid understreke, slik forslaget også legger opp til, at det er svært viktig å la det være opp til den enkelte institusjon å ta beslutninger om hvordan undervisningen legges opp. For noen studieprogrammer og emner er det behov for å øke antall undervisningstimer, mens det for andre er behov for midler til å øke kvaliteten på undervisningen. Det er ikke gitt at svaret for alle er *mer* undervisning, for noen er det behov for *bedre*

undervisning. Undervisningsmengde har også en side mot studentenes kapasitet, ettersom det er begrenset hvor mye undervisning studentene har kapasitet til å delta på. På enkelte studier bruker studentene allerede svært mye tid i forhold til hva som er forventet, noe man blant annet ser i [Studiebarometeret](#).

Innføring av mer og bedre undervisning krever også mer ressurser. Som alle evalueringer gjennom pandemien har vist, er tid og kapasitet, både til undervisere og undervisningsplanleggere, den viktigste ressursen for undervisningsomstilling og -utvikling (se rapporter fra blant andre [NIFU](#) (2022), [Forskerforbundet](#) (2021) og [CELL](#) (2020)). Til tross for det ble det ikke bevilget midler til eksisterende undervisning i sektoren gjennom pandemien, verken av tidligere eller nåværende Storting eller regjering, med unntak av ett enkelt tiltak for ansettelse av læringsassistenter i 2021. I stedet var det [EU-kommisjonen](#) som høsten 2020 lanserte en begrenset, men åpen, krisepakke som dekket undervisere – mens institusjonene ellers bare midlertidig fikk mer ressurser til undervisning gjennom innsparing på forskningsaktiviteter, og denne innsparingen kom ikke før en stund inn i pandemien. Samtidig har det vært knapphet på undervisningsressurser, blant annet grunnet en fortsettelse av ABE-kuttene og en rekke andre kutt i [2022-budsjettet](#).

Dessuten har Stortinget som kjent vedtatt et krav om to sensorer ved alle sluttvurderinger på universiteter og høyskoler, som ble innført uten at ekstra ressurser ble tildelt sektoren. Kravet skulle opprinnelig tre i kraft fra høsten 2022, men er foreslått utsatt til 2023. I anledning representantforslaget om å tilby mer og bedre undervisning, er det verdt minne om at tosensorordningen, slik det foreløpig er lagt opp til, vil føre til at betydelige midler må flyttes fra undervisning til vurdering – og foreløpig er det gitt signaler om at institusjonene må finansiere dette gjennom omdisponering i egne budsjetter.

Det er altså positivt at representantforslaget løfter frem mer og bedre undervisning som et viktig tiltak, men dersom det ikke tildeles ekstra midler, eller man lovfester andre kostnadskrevende tiltak uten midler (slik som tosensorordningen), vil representantforslaget være et svært kortsiktig tiltak i praksis.

Vanskelig å utvide lengden på det akademiske studieåret

Forslaget om å utvide lengden på det akademiske studieåret kunne vært en løsning for å få plass til flere undervisningstimer. På den annen side er dette et forslag som ikke inngår i en helhetlig politikk i sektoren. Svært mange studenter benytter hele eller deler av feriene til å jobbe, ettersom studiefinansieringen på langt nær dekker alle levekostnader for alle studenter. For disse kan det bli vanskelig å i det hele tatt gjennomføre utdanningen dersom lengden på studieåret skal økes. Forskning CELL har gjort på studenters levestandard under pandemien viser at studenter med dårlige boforhold opplevde forsinket studieprogresjon. Før man i det hele tatt vurderer en slik utvidelse, bør man sikre en studiefinansiering som dekker de reelle levekostnadene for studenter.

Positivt med støtte fra studentmentorer og oppgaveløsning

Støtte til studentmentorer og mer oppgaveløsning er veldig positive tiltak, særlig hvis det siste innebærer muligheter for interaktiv og erfaringsbasert læring. Med midler fra både Kunnskapsdepartementet og HK-dir jobbet CELL og Det juridiske fakultet (UiO) for å øke kvaliteten på og utvide ordningen med læringsassistenter som kollokvieveiledere, som inntil nylig bare har vært et tiltak benyttet på første studieår på eget fakultet. Evalueringer viser at studenter er svært fornøyde med og har godt læringsutbytte av tiltakene. [Forskning](#) viser også at interaktive læringsformer både kan øke læringsbyttet og forbedre læringsmiljøet. Den enkleste måten å implementere et slikt tiltak, er å forlenge og utvide KDs ordning fra 2021 med tilskudd til læringsassistenter.

Dessuten kunne Stortinget og Kunnskapsdepartementet vurdere andre tiltak, for eksempel ansettelse av læringsmiljøansatte ved hvert fakultet. Forskning på studenters psykososiale forhold under pandemien har

vakt store bekymringer. Enkelte læresteder har allerede ansatt rådgivere som spesialisere seg på oppfølging av studentenes psykososiale behov, hvor veiledningstilbudet [ForVei](#) ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (UiO) er et eksempel til etterfølgelse. Dessuten ansatte VID vitenskapelige høgskole sju miljøarbeidere midlertidig høsten 2021 for å sette i gang sosiale tiltak på campus for å dempe effekten av pandemien. De fleste læresteder har imidlertid ikke slike tilbud. En ordning for å gi insentiv til denne typen oppfølging kunne vært passende.

Punkt nr. 2

Ikke nødvendigvis riktig med fysisk undervisning i samme omfang som før

Forslaget om å sikre at alle studenter «får fysisk undervisning i minst samme omfang som før pandemien» er tydelig velment, men vi er usikre på om det vil gi den ønskede effekten. Formen på undervisningen er ikke det avgjørende, men læringsutbyttet, og det er ikke ønskelig at man låser seg til utelukkende fysisk undervisning. Dette støttes av forrige regjeringens [strategi for digital omstilling i UH-sektoren](#), som har et mål om at «[d]igital teknologi skal brukes for å tilrettelegge for bedre læring». Enkelte pedagogiske tiltak fungerer bedre digitalt, for eksempel spørretimer, enkelte eksamensformer og emner som går på tvers av læresteder, og det er en stor og pågående debatt, blant annet i [Khrono](#), om i hvilken grad man skal returnere før-pandemisk undervisning etter pandemien. I denne debatten har flere tatt til orde for at man ikke bør vende tilbake til undervisning akkurat slik den var før pandemien.

Det viktigste er å velge de undervisnings- og vurderingsmetodene som er best egnet for å oppnå læringsmålene og for den aktuelle konteksten, samt å involvere studenter og undervisere i utvikling av strategier.

Man kan også vurdere om det finnes andre tiltak som sikrer det samme omfanget av fysisk tilstedeværelse, men med direkte fokus på læringsmiljø og ikke bare på undervisning. [Mange studier](#) under pandemien viste at den psykososiale belastningen pandemien ga studentene var sterk, samtidig som det flere steder manglet tiltak for å opprettholde et godt læringsmiljø. [Forskning](#) viser at psykososiale tiltak kan ha stor effekt, og enkelte læresteder i Norge har tiltak rettet mot forbedring av læringsmiljøet, for eksempel fysiske samlinger med overnatting, eller bootcamper med fokus på gruppesamarbeid, læringsteknikker, personlig utvikling eller utvikling av spesifikke ferdigheter og kompetanser.

Man kan også vurdere om man kan sikre den samme effekten gjennom å kreve samme omfang om fysisk tilstedeværelse, men ikke bare legge opp til undervisning. Fokuset kan skiftes til andre, men fysiske, læringsmiljøtiltak. For eksempel bruker enkelte læresteder samlinger til å forbedre læringsmiljøet, med fokus på blant annet gruppesamarbeid og læringsteknikker.

Økt kvalitet på digital undervisning

Vi støtter forslaget om «ytterligere tiltak som støtter mer kvalitet i deling av faglig innhold, nye digitale læringsplattformer og digitalisering av undervisningen». Dette burde være et langsiktig tiltak som både bygger på og støtter opp under HK-dirs pågående og framtidige utlysninger om digitalisering, men også gir ekstra ressurser til implementering av regjeringens digital undervisning-strategi.

UNIVERSITETET I OSLO

Avslutning

Det er positivt at Stortinget vurderer en rekke tiltak for å forbedre studenters læring etter pandemien. Men det er viktig at tiltakene er basert på en helhetlig politikk, som er begrunnet i god pedagogikk og en forståelse for institusjonenes og studentenes økonomiske situasjon. En slik politikk må være åpen for forskjellige tiltak, inkludert forsterkning av de psykososiale dimensjonene av læringsmiljøet.

Med hilsen

Professor Malcolm Langford

Senterleder

CELL: Centre on Experiential Legal Learning, Universitetet i Oslo

Øystein Kolstad Kvalø

Studentsenterleder

CELL: Centre on Experiential Legal Learning, Det juridiske fakultet på Universitetet i Oslo